

MÄNs position gällande prostitution, pornografi och andra former av sexuell exploatering

Antagen av årsmötet 2019-04-28

MÄN är en feministisk och antirasistisk organisation som engagerar män mot mäns våld mot kvinnor. Vi arbetar med att förändra destruktiva normer kring maskulinitet och vår vision är en jämställd värld utan våld. Vårt huvudsakliga fokus är att förändra destruktiva maskulinitetsnormer och därmed förebygga mäns våld. Då konsekvenserna av dessa normer är roten till problemen med pornografi, prostitution och andra former av sexuell våld har det under de senaste åren efterfrågats en större klarhet i var vi som organisation står i dessa frågor. Denna önskan om tydlighet har kommit både inifrån organisationen och medlemsrörelsen samt utifrån. Detta positionspapper utgör vår utgångspunkt för det fortsatta arbetet.

Mot bakgrund av den forskning och de erfarenheter som finns om:

- 1) de skador som personer i prostitution och porrindustrin, främst kvinnor och flickor, åsamkas,
- 2) den objektivering av kvinnor som pornografin i högsta grad bidrar till och
- 3) de negativa effekter som pornografin kan ha på konsumenter, främst pojkar och män, ser vi att det är viktigt att vi som en organisation som engagerar män för jämställdhet och mot våld tar tydlig ställning mot prostitution, pornografi och sexuell exploatering. Med pornografi syftar vi i detta positionspapper på pornografi som innehåller tvång, exploatering, hot, förtryck, våld, sexism, rasism, transfobi och andra former av diskriminering, vilket utgör nästan all pornografi.

Vi ser att denna pornografi är en form av mäns våld mot kvinnor. Det är också denna förståelse som regeringens nationella strategi mot mäns våld mot kvinnor bygger på. MÄNs ställningstagande baseras på att nästan 90 % av all pornografi innehåller våldsinslag (verbala, fysiska och sexuella) mot riktiga människor, framför allt kvinnor¹. En del av pornografin är dokumentation av mäns övergrepp mot kvinnor eller barn, t.ex. inom en partner- eller familjerelation. En del är filmer som sprids utan lov, vilket i sig är ett övergrepp och en form av digitalt våld. Personer som befinner sig i porr- och prostitutionsindustrin är ofta i en sårbar position med en bakgrund av fattigdom, sexuella övergrepp i barndomen, och/eller erfarenhet av diskriminering på grund av rasism, kvinnohat och homo- och transfobi². Vi ser att det mycket ofta finns tvingande faktorer bakom en persons inträde i dessa industrier. Direkt tvång, våld och hot är också vanligt.

Det finns en koppling mellan pornografi och prostitution i både produktions- och konsumtionsledet. Många kvinnor i prostitution utnyttjas även i porrindustrin, och män som konsumerar mycket pornografi är mer benägna att köpa sex än andra män³. Vi har därför valt att tydliggöra våra positioner kring prostitution och pornografi i ett och samma positionspapper. För MÄN handlar dessa frågor främst om att värna alla människors rätt att inte köpas, säljas eller utsättas för våld och om mäns ansvar för att stoppa och förebygga mäns våld och övergrepp.

Forskning visar ett samband mellan pornografikonsumtion bland män och attityder som trivialiserar våld mot kvinnor å ena sida och sexuella aggressioner å andra sidan⁴. Det finns också en avtrubbande effekt

¹ Unizon (2016); Porr och prostitution - en rapport om utsatthet och efterfrågan, http://unizon.se/sites/default/files/media/porr_och_prostitution_unizons_rapport_0.pdf

² Talita (2019); Syns man inte, finns man inte - inblick i den svenska porrindustrin, https://talita.se/assets/dokument/rapport_sv.pdf

³ Folkhälsomyndigheten (2019); Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i Sverige 2017: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/.../sexuell-och-reprodu.../...>

⁴ Unizon (2016)

som gör att de som tittar mycket successivt söker sig till grövre material⁵. Detta är oroande då andelen pojkar som tittar på porr varje dag ökar över tid⁶. Stödverksamheter för våldsutsatta kvinnor och våldsutövande pojkar och män vittnar om att förövare vill testa och leva ut sådant de sett i porren och det har kommit larm om detta från flera experter och professioner som jobbar med unga. Elevernas egna metoo-upprop [#tystiklassen](#) lyfte särskilt porrens roll i de trakasserier pojkar utsätter flickor för i skolan.

Vi ser samtalen om pornografi som en integrerad del av vårt våldsförebyggande arbete. Vi tror inte det finns en motsättning mellan att ha icke-dömande samtal med unga och samtidigt ha den position vi har. Precis som i övrigt våldsförebyggande arbete kan vi balansera ett fördömande av mäns våld med icke-dömande samtal med individer. Den senaste svenska forskningen visar att de som tittar mycket ofta tittar mer än de vill⁷, samtidigt som allt fler unga helt tar avstånd från porren. Vi ser att det är viktigt att bekräfta de barn och vuxna som känner ett obehag inför porren och känner sig pressade att titta på porr eller att agera så som de sett personer i porren agera.

MÄN anser att:

- Nyfikenhet kring sex och viljan att utforska sin sexualitet är något som vi ser som självklart och positivt. Alla, men framför allt unga människor, behöver stärkas i att tala med andra om sex och egna sexuella upplevelser liksom upplevelser av pornografi. *De som ännu inte har format en egen bild av vad sex kan vara, är särskild mottagliga för porrindustrins destruktiva bild av sex.* MÄN anser att porrkonsumtion kan ha negativa effekter på pojkars och mäns hälsa, nära relationer och möjligheter att utveckla en egen sexualitet.
- Porrindustrin och industrin bakom prostitution och annan sexuell exploatering går hand i hand och är varandras förutsättning och bränsle. Det är inte ovanligt att personer som utnyttjas i prostitution även utnyttjas i pornografi, och tvärtom. MÄN anser att merparten av pornografin är dokumenterad prostitution. Vi väljer därför att lyfta våra ställningstaganden kring pornografi, prostitution och annan sexuell exploatering tillsammans i detta positionspaper.
- MÄN ser pornografi, prostitution och andra former av sexuell exploatering som en del av mäns våld. Pornografi, prostitution och sexuell exploatering drabbar människor av alla åldrar och kön, men framför allt flickor, kvinnor och icke-binära. Då vi jobbar för att nå visionen en jämställd värld utan våld är det en självklarhet att motverka att människor utnyttjas inom pornografi, prostitution och annan sexuell exploatering. Män står för majoriteten av alla sexköp, porrkonsumtion och annan form av sexuell exploatering. Därför är det centralt för MÄN som organisation att ta ställning i dessa frågor och motverka mäns efterfrågan och upplevda rätt till sex och andras kroppar.
- MÄN anser att pornografi, prostitution och andra former av sexuell exploatering begränsar framför allt kvinnors och flickors möjligheter och rättigheter till självbestämmande över sin kropp, sexualitet och livsval. Därför behövs ett våldpreventivt och beteendeförändrande arbete med pojkar och män. Arbetet behöver möjliggöra medvetenhet dels om hur kvinnor och andra drabbas och dels om hur pojkars och mäns egna relationer och sexualitet påverkas och begränsas av dessa patriarkala strukturer och föreställningar. MÄN utgår ifrån att alla mår bättre i ett jämställt samhälle utan våld och att förändringsarbete därför kan ta sin utgångspunkt i att även killar och män är medvetna om detta.
- Merparten av all pornografi förstärker och befäster destruktiva könsnormer och maktordningar. Pornografi normaliserar våld och sexuella övergrepp. Vi lär oss att bli upphetsade av våld, brist på

⁵ Mattebo M, 2014: Use of Pornography and its Associations with Sexual Experiences, Lifestyles and Health among Adolescents..

⁶ Folkhälsomyndigheten (2019) och Svedin et al (2014); Unga sex och internet – i en föränderlig värld, http://www.allmannabarnhuset.se/wp-content/uploads/2015/11/Unga_sex_internet_2015_slutlig.pdf

⁷ Mattebo, 2014

samtycke och ojämlikhet. Även om de som tittar på pornografi inte upplever att de själva utsätter någon för våld och övergrepp bidrar de indirekt till porrindustrins fortsatta produktion där riktiga människor far illa.

- MÄN anser inte att det är möjligt att dra en klar skiljelinje mellan prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Merparten av de personer som befinner sig i prostitution är utsatta för direkt eller indirekt tvång oavsett om de kontrolleras av en människohandlare eller inte. De två fenomenen påverkar också varandra; där prostitutionen är utbredd finns också många fall av människohandel för sexuella ändamål.
- MÄN anser att det är centralt att lyfta utsattheten för de individer, i majoritet flickor och kvinnor, som utsätts för våld, kränkningar och övergrepp inom pornografi, prostitution och annan form av sexuell exploatering. Stöd och skydd för människor i porrindustrin och prostitution är centralt, oavsett om de vill lämna eller vara kvar. Detta stöd måste bygga på värdighet och respekt med målgruppens behov i fokus.
- MÄN anser att det är viktigt att respektera individuella människors livsberättelser och val, även de som säger att de vill vara inom prostitution. Samtidigt behöver den strukturella analysen av problemet och utsattheten finnas med. MÄN anser att det är av största vikt att fokus inte förs bort från den stora majoriteten av personer som är utsatta, utnyttjas och far illa i prostitution och annan form av sexuell exploatering.

MÄN gör och vill:

- MÄN stödjer aktivt den svenska sexköpslagen som kriminaliserar köp men inte försäljning av sexuella tjänster. Lagen placerar tydligt ansvaret och skulden på köparen och har på så sätt en viktig normerande effekt. Sverige har också en lagstiftning kring sexualiserat våld där ömsesidigt samtycke står i fokus. MÄN vill därför särskilt belysa att samtycke inte existerar inom pornografi och prostitution. I vårt arbete lyfter vi fram mäns särskilda ansvar för att motverka att människor utnyttjas i pornografi, prostitution och utsätts för andra former av sexualiserat våld då en övervägande majoritet av de som köper sexuella tjänster och konsumerar pornografi är män.
- MÄN ställer sig bakom lagförslaget att svenska mäns sexköp utomlands skall kriminaliseras och verkar för att det ska bli verklighet.
- MÄN är allierad med kvinno- och tjejjourerörelsen och de som möter personer som blivit utsatta i pornografi, prostitution och annan sexuell exploatering. Vi lyssnar på dem och vill ta ansvar för att ständigt hålla oss uppdaterade kring deras erfarenheter samt den forskning som görs kring dessa frågor.
- MÄN tar ett helhetsgrepp kring pornografi, prostitution och sexualiserat våld. Vi ser det som ett av våra viktigaste uppdrag att skapa konstruktiva och icke-dömande samtal med pojkar och män om sexualitet och samtycke, med syfte att motverka sexism och våld för att främja jämställdhet. Vi vill ge pojkar och män möjligheten att kritiskt reflektera kring pornografi och prostitution. Vidare vill vi uppmuntra män att lyssna på kvinnors erfarenheter, ta ställning och aktivt skapa samtal med vänner, barn, kollegor och andra med dessa erfarenheter som utgångspunkt.
- Pornografi har via Internet blivit extremt lättillgänglig för allt yngre tittare. Vi ser också att gränserna på nätet mellan pornografi och prostitution är flytande. Vi stödjer de initiativ som finns för att begränsa tillgången för barn. Vi vill arbeta för att unga ska få bättre information om sex och samtycke, samt fler möjligheter att kritiskt reflektera kring pornografi.

- I internationella sammanhang och nätverk står MÄN upp för principen att prostitution och pornografi är former av mäns våld. Globalt ser MÄN att den specifika kontexten i olika länder och regioner behöver tas i beaktande när det gäller val av strategier och åtgärder för att stoppa prostitution och sexuell exploatering och för att bäst skydda och stödja de som utsätts.